

A jogi tanácsadás megfelelő kerete egy jogász-ügyfél kapcsolat, amely egy adott helyzet minden tényállását figyelembe veszi, és a helyileg érvényes jognak felel meg. Bár ezt a cikket egy jogász írta, a benne foglalt adatok nem helyettesíthetik az esetre szabott, bejegyzett jogásztól származó tanácsadást.

Még mindig ellenezük az UCITA-t!

Ködösség, alkalmazhatatlanság és elégtelen változtatások – jobb volna előlről kezdeni!

Nemrég a Red Hat egyik jogásza arra kért, hogy csatlakozzam ahhoz az Államok Törvényeinek Egységesítése Megbízottainak Nemzeti Gyűlése (National Conference of Commissioners on Uniform State Laws, NCCUSL) számára készített beadványához, amelyben a testületet arra kéri, hogy változtassák meg az UCITA, a Számítógépes információk ügyleteit szabályozó egységes törvény (Uniform Computer Information Transactions Act) elfogadásáról szóló 1999-es döntésüket.

Korábban már kifejtettem a véleményemet az UCITA-ról (Linuxvilág, 2002. július). A rovat olvasói emlékezhetnek rá, hogy az UCITA olyan mintának szánt törvény, amelyet azzal a szándékkal hoztak létre, hogy minden állam elfogadja, ily módon egységesítve a programok felhasználói engedélyének jogi szabályozását. Az UCITA alapértelmezés szerint olyan szabályokat tartalmaz, amelyek életbe lépnek, ha egy terjesztési engedélyből lényeges feltételek kimaradnak. Az UCITA további célja, hogy meghatározza, mely terjesztési feltételek állnak szemben a közérdekkel, amelyek nem léphetnek érvénybe, még akkor sem, ha az engedély tartalmazza őket.

A Nyílt Forrás Kezdeményezés (Open Source Initiative) nevében írtam az NCCUSL-nek, hogy utasítsa el az UCITA-t. Azért tettem így, mert az UCITA egyelőre megolthatlanul hagy számos, a nyílt kódú programok terjesztői és felhasználói számára lényeges kérdést. Noha az UCITA közelmúltban elkészített függelékei foglalkozni kezdtek sajátos szempontjainkkal, a törvényjavaslat továbbra is elhibázott, hiányos, félrevezető, valamint elfogult a jogdíjas programok terjesztői javára.

Az UCITA megfogalmazói számos függeléket javasoltak sajátos kérdéseink kezelésére, de még mindig csődöt mondtak az ügyünkben. Íme a javaslatok és az okok, amiért azok számunkra elfogadhatatlanok.

Egy közelmúltbeli kiegészítés szerint „az a szerzői jogi nyilatkozat, amely csupán engedélyt ad a program használatára és nem képezi szerződés részét, nem tartozik az UCITA hatálya alá.” Ez vagy közhely (a szövetségi szerzői jogi törvény mindenképpen elsőbbséget élvez az állami szintű szerződésjoggal szemben), vagy nem alkalmazható számos olyan nyílt forrású terjesztési engedélyre, amelyeket szerződésnek szántak. Úgy látom, ez a kiegészítés a GNU General Public License (GPL) felhasználói számára próbál megoldást nyújtani. A GPL szerzője arra szólít fel, hogy az engedélyt kizárólag szerzői jogi nyilatkozatnak tekintsük. Mi a helyzet azokkal a terjesztési engedélyekkel, amelyek megfelelnek a nyíltforráskód-meghatározásnak (Open Source Definition

☞ <http://www.opensource.org/docs/definition.php>), és amelyeket szerzőik szerződésnek szántak? Ez a kitétel nem segít rajtuk; egyszerűen nem alkalmazható rájuk. Egy másik függelék a terjesztési engedély kibocsátóját felmenti a hallgatóságos jótállási kötelezettségek alól, „ha a program ingyenes (a program másolatainak átadása, illetve a használat vagy terjesztés ellenőrzése

mögött nem áll nyereség vagy a gazdasági haszon szerzésének szándéka)”. Ebben a függelékben a „free” szó „ingyenes”-t jelent, nem pedig a program szabad (free) használatához, másolásához, módosításához és terjesztéséhez való jogot, illetve a program kódjához való hozzáférést, ami ezeket a jogokat értelmezhetővé teszi.

A szabadság e második értelemben a Szabad Szoftver Alapítvány (Free Software Foundation

☞ <http://www.fsf.org>) és a Nyílt Forrás Kezdeményezés (☞ <http://www.opensource.org>) meghatározó elve, ám az UCITA-ban nem játszik szerepet. Az UCITA javasolt megfogalmazása kódos és félrevezető, amennyiben olyan kifejezésekre épül, mint a „nyereségszerzés szándéka” és „alapvetően gazdasági hasznosításra irányuló”. Ez a jogdíjas programok terjesztői számára – akik elrejtik a programok kódját, és korlátozzák azok szabad másolásának, módosításának és terjesztésének a jogát – lehetővé teszi, hogy részesüljenek a jótállás alóli kivételek előnyeiben, annak ellenére, hogy ezzel ügyfeleiket tevételesen akadályozzák abban, hogy a programot „minőségileg megfelelővé”, illetve „meghatározott célra alkalmassá” tegyék.

Egy harmadik függelék szerint a más programokkal való együttműködés céljából végzett kódvisszafejtést egy terjesztési engedély nem tilthatja meg. Ez egy fontos lépés – noha inkább csak tyúklépés – a Digitális Évezred Szerzői Jogi Törvény (Digital Millennium Copyright Act) által oly súlyosan megkurtított méltányos használati (fair use) jogok biztosítása felé. Sajnos a szövetségi törvények elsődlegessége miatt ennek a kitételnek a hatása valószínűleg csekély. Továbbá ez az elképzelés nem egyenértékű azzal, mintha az NCCUSL határozottan kinyilvánítaná, hogy minden olyan terjesztési engedély, amely a programok méltányos használatának jogát korlátozza, tisztességtelen és ellentétes a közérdekkel. Attól félek, hogy a jelenlegi gyenge és korlátozott, kódvisszafejtéssel kapcsolatos UCITA-függelék sokakat abba a hitbe ringathat, hogy a korábbi jogaik álltak helyre. Meggyőződésem, hogy az alapoktól kell újragondolni az UCITA-t, figyelembe véve azt az újonnan kialakult környezetet, amelyben nyílt forrású programok versenyeznek a tőkeerős cégek által terjesztett jogdíjas, zárt kódú programokkal. Az UCITA nem sok segítséget nyújt a bíróságoknak a nyílt forrású programok terjesztési engedélyeinek betartatásában, vagy a kongresszusnak abban, hogy a köz érdekében visszaállítsa a méltányos használat jogát. Ennek hiányában a nyílt forrás közösségének nincsen szüksége az UCITA-ra.

Linux Journal 2002. november, 103. szám

Lawrence Rosen

(☞ <http://www.rosenlav.com>) magán-gyakorlatot folytató jogász. A Nyílt Forrás Kezdeményezés ügyvezető igazgatója és jogtanácsosa (☞ <http://www.opensource.org>).